

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ЛУЦЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«Середня освіта (Фізична культура)»

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
за спеціальністю 014 Середня освіта
предметною спеціальністю 014.11 Середня освіта (Фізична культура)

— методичні рекомендації —

**ПРОПЕДЕВТИЧНА ПРАКТИКА
З ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ВЧИТЕЛЯ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ**

ПРОПЕДЕВТИЧНА ПРАКТИКА З ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ / укл. Н. Г. Денисенко, О. П. Митчик, С. Б. Мудрик, М. С. Мороз, Л.Є.Северіна, Е.О.Косинський. Луцьк: «Луцький педагогічний інститут» Волинської обласної ради, 2026. 56 с.

Методичні рекомендації підготовлено для здобувачів вищої освіти педагогічних спеціальностей з метою надання практичної підтримки в організації професійної комунікації майбутнього вчителя фізичної культури в умовах освітнього та виховного середовища. У виданні висвітлено специфіку комунікативної діяльності педагога на різних етапах взаємодії з учнівськими колективами, зокрема в адаптаційний, основний і підсумковий періоди педагогічної практики. Особливий акцент зроблено на сучасних підходах до професійного спілкування: упровадженні інклюзивної моделі та принципів універсального дизайну, застосуванні ігрових та інтерактивних технологій у фізкультурно–оздоровчій діяльності, а також на особливостях ефективної комунікації з дітьми та підлітками з урахуванням їхніх вікових, соціокультурних і ціннісних орієнтацій.

Методичні рекомендації містять практичні алгоритми планування комунікативної взаємодії впродовж дня, чек–листи для самооцінювання діяльності практиканта, поради щодо запобігання та конструктивного розв'язання конфліктних ситуацій, а також методичні підходи до організації рефлексивних форм роботи.

Видання адресоване студентам–практикантам, учителям фізичної культури, педагогам–організаторам і методистам, які прагнуть сформуванню безпечне, безбар'єрне та партнерське освітнє середовище й забезпечити ефективний розвиток особистості учня засобами професійної комунікації.

Укладачі:

Н. Г. Денисенко, доктор педагогічних наук, декан факультету початкової освіти та фізичної культури Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний інститут» Волинської обласної ради.

О.П.Митчик, завідувач кафедри теорії та методики фізичної культури, кандидат наук з фізичного виховання та спорту Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний інститут» Волинської обласної ради.

С.Б. Мудрик, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент кафедри теорії та методики фізичної культури Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний інститут» Волинської обласної ради.

М.С.Мороз, доцент кафедри теорії та методики фізичної культури Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний інститут» Волинської обласної ради.

Л.Є.Северіна, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист кафедри теорії та методики фізичної культури Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний інститут» Волинської обласної ради.

Е.О.Косинський, старший викладач кафедри теорії та методики фізичної культури, аспірант.

Рецензенти:

О. Л. Дишко, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики фізичної культури Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради

І.С. Кліш, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри теорії та методики фізичної культури Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради

В.І.Лешук, вчитель-методист Комунального закладу загальної середньої освіти, «Луцький ліцей №21 імені Михайла Кравчука Луцької міської ради»

Розглянуто на засіданні кафедри теорії і методики фізичної культури (протокол №6 від 12.01.2026 р.).

Друкується за ухвалою Вченої ради факультету початкової освіти та фізичної культури Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний інститут» Волинської обласної ради культури (протокол №8 від 20.01.2026 р.).

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
МЕТА ТА ЗАВДАННЯ	7
ОБОВ'ЯЗКИ СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА	9
НАСКРІЗНІ ЗАВДАННЯ ПРАКТИК	10
ЗМІСТ ПРАКТИКИ	11
ПАМ'ЯТКА ДЛЯ ПРАКТИКАНТА	14
КОНТРОЛЬ ЗА РОБОТОЮ ПРАКТИКАНТІВ	15
ПРОГРАМА ПРАКТИКИ	17
СТРУКТУРА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ ПРАКТИКИ	19
ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	20
САМОСТІЙНА РОБОТА	20
КОНСУЛЬТАЦІЇ	21
КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	22
ПИТАННЯ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ	23
ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ	26
ТАБЛИЦЯ ВІДПОВІДНОСТІ ВИДІВ РОБІТ НА ПРАКТИЦІ, ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ (ПРН) ТА КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ	29
ЗРОЗКИ ЗАПОВНЕННЯ ЩОДЕННИКА	30
ДОСЛІДНИЦЬКА РОБОТА	33
РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО СТВОРЕННЯ БЕЗБАР'ЄРНОГО ТА ІНКЛЮЗИВНОГО СЕРЕДОВИЩА У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	47
ОРІЄНТОВНИЙ ЗВІТ СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА	50
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	53

ПЕРЕДМОВА

*Професійна комунікація педагога – це не лише передача знань,
а простір довіри, підтримки та взаєморозуміння,
у якому формується особистість дитини.*

Згідно з освітньо-професійною програмою підготовки бакалаврів спеціальності 014 «Середня освіта (Фізична культура)» здобувачі вищої освіти упродовж навчання проходять різні види навчальних практик, що забезпечують поетапне формування професійної готовності до педагогічної діяльності. Указані види практик реалізуються через відповідні форми практичної підготовки, інтегровані в зміст освітньо-професійної програми, та спрямовані на поєднання теоретичних знань із реальними умовами майбутньої професійної діяльності в закладах загальної середньої освіти.

Програми практик розроблено з урахуванням чинної нормативно-правової бази, зокрема переліку типових документів, що створюються в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, інших установ, підприємств і організацій із визначенням строків зберігання документів, затвердженого Наказом Міністерства юстиції України від 12.04.2012 № 578/5 (із змінами, внесеними Наказом Міністерства юстиції України від 07.03.2013 № 400/5, пп. 595–596), Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145–VIII, Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556–VII, Положення «Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 № 93, а також Положення про практичну підготовку здобувачів вищої та фахової передвищої освіти Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради.

Особливе місце в системі практичної підготовки майбутніх учителів фізичної культури посідає практика з професійної комунікації, яка розглядається не лише як окремий вид навчальної діяльності, а як концептуальна основа

професійного становлення педагога. У сучасних умовах трансформації освіти, реалізації ідей Нової української школи та зростання ролі педагогіки партнерства професійна комунікація стає ключовим інструментом ефективної взаємодії між учителем, учнями, батьками, колегами й соціальними партнерами.

Практика з професійної комунікації відіграє визначальну роль у діяльності майбутнього вчителя фізичної культури, оскільки саме через якісне педагогічне спілкування забезпечується не лише передача навчального матеріалу, а й формування мотивації учнів до рухової активності, здорового способу життя, участі у фізкультурно–оздоровчих і спортивно–масових заходах. Слово вчителя, його інтонація, невербальні сигнали, здатність до діалогу та підтримки стають важливими чинниками створення безпечного, психологічно комфортного й інклюзивного освітнього середовища.

Професійна комунікація вчителя фізичної культури виступає також важливою умовою ефективної організації освітнього процесу, управління учнівським колективом, профілактики конфліктних ситуацій та формування позитивного соціально–психологічного клімату на уроці. У контексті спортивно–оздоровчої діяльності вона забезпечує координацію дій під час тренувань, змагань, підготовки команд, взаємодії з адміністрацією закладу освіти та громадськістю, що робить її невід’ємною складовою професійної компетентності педагога.

Пропедевтична практика з професійної комунікації спрямована на розвиток особистості здобувача освіти, підвищення рівня його професійної, мовленнєвої та соціальної компетентності. Вона забезпечує засвоєння ключових теоретичних положень комунікативної діяльності у сфері фізичної культури, формує уявлення про сучасні моделі педагогічної взаємодії, стилі спілкування, комунікативні стратегії та технології, що використовуються в освітньому та спортивному середовищі.

У процесі проходження практики здобувачі освіти набувають умінь аналізувати комунікативні ситуації, добирати доцільні засоби вербальної й невербальної взаємодії залежно від вікових, індивідуальних і соціокультурних

особливостей учнів, а також прогнозувати результати педагогічного спілкування. Важливою складовою є формування навичок застосування цифрових і мультимедійних інструментів комунікації, що відповідає викликам сучасної освіти та потребам учнівського середовища.

Предметом практики з професійної комунікації для майбутніх учителів фізичної культури є глибоке засвоєння принципів, видів, закономірностей і норм професійної та спортивної комунікації як в усній формі (під час проведення уроків фізичної культури, тренувальних занять, спортивно–масових і виховних заходів), так і в письмовій (оформлення навчально–методичної та змагальної документації, складання конспектів уроків, проведення пульсометрії уроку, анкетувань, рефлексивних звітів). Окрему увагу приділено формуванню культури педагогічного мовлення, етичних норм професійного спілкування та здатності до рефлексії власної комунікативної діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки практики забезпечують цілісність професійної підготовки майбутнього вчителя фізичної культури. У процесі практичної діяльності студенти відпрацьовують професійні мовні сценарії та цифрові навички (ОК 2, 12, 15, 38), застосовують педагогічні основи (ОК 8, 27) у роботі з учнями початкової (ОК 39) та середньої школи (ОК 40), що сприяє поступовому та системному опануванню методик фізичного виховання.

Методика загальної фізичної культури (ОК 35) інтегрується з альтернативними іграми (ОК 18), інноваційними видами спорту (ОК 41), а також вправами з баскетболу та гімнастики (ОК 21, 23, 42), поєднуючи технічну майстерність, педагогічну творчість і комунікативну компетентність учителя.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

Практика з професійної комунікації має навчально-дослідницький характер і спрямована на формування базових комунікативних, рефлексивних та організаційних умінь майбутнього вчителя фізичної культури як підґрунтя для проходження наступних видів педагогічної практики. Вона забезпечує підготовку здобувача ступеня бакалавра до виконання професійних обов'язків учителя фізичної культури в умовах закладу загальної середньої освіти з акцентом на специфіку фахової комунікації.

Зміст практики зосереджений на опануванні теоретико–методологічних засад культури повсякденного та ділового спілкування у сфері фізичного виховання; усвідомленні моральних і ціннісних орієнтирів учнів різного віку і статі та особливостей професійної взаємодії з ними; формуванні вмінь використовувати фахову термінологію та інструменти неформальної педагогічної взаємодії з дітьми і підлітками в освітньому процесі закладу загальної середньої освіти. Важливою складовою практики є розвиток навичок ефективної комунікації у шкільних спортивних командах, а також ознайомлення з основними аспектами та методами комунікативних досліджень, зокрема методиками збору й аналізу фактичного матеріалу в освітньому середовищі.

Також практика сприятиме успішній адаптації до нових видів спорту відповідно до Концепції НУШ, професійній соціалізації та опануванню моделей ділової поведінки, необхідних для вчителя фізичної культури нового покоління.

Практика проводиться у III семестрі (II курс). Практика організовується у поєднанні студентів із теоретичним навчанням, один раз на тиждень. У розкладі теоретичних занять коледжу вивільняється пів дня на цей вид практики. Група студентів поділяється на 2 підгрупи. Для керівництва на кожну підгрупу призначається викладач–методист.

Здобувачі вищої освіти спостерігають за проведенням занять у ЗЗСО, кожен студент бере участь у проведенні 2–х залікових фрагментів уроків в якості

помічника вчителя фізичної культури. Викладач–методист має обов’язково бути присутнім на залікових заняттях та під час спостережень. Керівник практики складає графік проведення студентами занять (у якості асистента) та інших видів робіт, який узгоджується з учителями фізичної культури ЗЗСО. У графіку зазначається: назва академічної групи, прізвище, ім’я, по батькові викладача–методиста, день і час практики, дані про базовий заклад; таблицею оформлюється послідовність проведення фрагментів залікових заняттях – прізвища, імена, по батькові, клас, дати проведення практики, відмітки про спостереження, залікові заняття.

2. ОБОВ'ЯЗКИ СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА

Відповідно до Положення про проведення практики¹ здобувачів вищої освіти України, під час проходження **пропедевтичної практики з фізичної культури** студенти зобов'язані:

Обов'язки здобувачів вищої освіти–практикантів:

1. Вивчення системи роботи вчителя фізичної культури його комунікативну стратегію.

2. Вивчення методики проведення уроку, інших форм організації освітнього процесу з фізичної культури, шляхом відвідування й аналізу уроків учителя–наставника.

3. Проведення фрагменту уроку з фізичної культури (підготовча частина).

4. Під час практики здобувачі вищої освіти мають дотримуватися правил внутрішнього розпорядку школи, виконувати розпорядження адміністрації та керівників практики.

5. Практиканти обліковують свою роботу в щоденнику: загальні відомості про базу практики, спостереження за проведенням занять учителями фізичної культури ЗЗСО, плани–конспекти власних фрагментів уроків, розроблені комплекси ЗРВ, результати проведеного анкетування серед учнів та інші види практичних робіт.

6. В кінці семестру викладач–методист перевіряє щоденники, звіти, а на завершення практики здобувач освіти має бути підготовлений до диференційованого заліку.

7. По завершенню практики здобувачі вищої освіти упродовж 3–х днів мають здати всю звітну документацію: педагогічний щоденник; звіт про проходження пропедевтичної практики з професійної комунікації;

¹ Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України (затверджено наказом Міністерства освіти України від 8 квітня 1993 р.№93).

8. Участь у підсумковій конференції з пропедевтичної практики (виступ із доповіддю, рефератом, викладення підсумків практики та ін.).

3. НАСКРІЗНІ ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

з професійної комунікації вчителя фізичної культури

- 1) оволодіння сучасними соціально–педагогічними та комунікативними технологіями організації взаємодії з учнями у процесі фізкультурно–оздоровчої та освітньої діяльності;
- 2) вивчення індивідуальних, вікових і психофізичних особливостей учнів, а також соціального контексту освітнього середовища з метою побудови ефективної педагогічної комунікації на уроках фізичної культури та в позаурочній діяльності;
- 3) формування комунікативних умінь професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі, зокрема навичок взаємодії з учнями з особливими освітніми потребами, їхніми батьками та асистентами вчителя;
- 4) розвиток здатності реалізовувати національно–патріотичне виховання засобами фізичної культури та педагогічного спілкування на основі цінностей, традицій і культурної спадщини;
- 5) формування комунікативних стратегій мотивації учнів до здорового способу життя, рухової активності та дотримання правил безпечної поведінки під час занять фізичною культурою;
- 6) удосконалення педагогічної та мовленнєвої майстерності майбутнього вчителя фізичної культури через ведення педагогічного щоденника, опанування технологій особистісно орієнтованої й командної взаємодії, а також поповнення власного методичного фонду сучасними комунікативними матеріалами;
- 7) розвиток умінь добирати та застосовувати ефективні методи й прийоми індивідуальної та групової комунікації з учнями з урахуванням освітніх завдань, вікових особливостей і специфіки фізкультурної діяльності;

8) формування навичок самоаналізу та рефлексії власної професійно–комунікативної діяльності, відображених у педагогічному щоденнику, звіті студента–практиканта та інших видах звітної документації.

4. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

(з професійної комунікації вчителя фізичної культури)

Зміст практики з професійної комунікації вчителя фізичної культури визначається специфікою закладу загальної середньої освіти – бази практики, умовами організації освітнього процесу та завданнями освітньо–професійної програми підготовки бакалавра спеціальності 014 «Середня освіта (Фізична культура)». Практична діяльність спрямована на формування здатності майбутнього вчителя розв’язувати складні спеціалізовані педагогічні завдання в умовах реального освітнього середовища, що відповідає інтегральній компетентності ІК 1.

Педагогічна та професійно–комунікативна взаємодія в процесі практики ґрунтується на принципах педагогіки партнерства, гуманізму, демократичності, взаємоповаги, інклюзивності та безпеки освітнього середовища. Особлива увага приділяється розвитку міжособистісної взаємодії, командної роботи й ефективного професійного спілкування з учнями, батьками, педагогічними працівниками та фахівцями суміжних галузей (ЗК–2, ЗК–8, ПРН 15).

Під час проходження практики здобувачі вищої освіти дотримуються правил внутрішнього розпорядку закладу освіти, виконують вимоги адміністрації та керівників практики, неухильно дотримуються правил охорони праці, техніки безпеки та санітарно–гігієнічних норм під час організації рухової діяльності учнів. Практиканти демонструють приклад професійної відповідальності, педагогічної врівноваженості та конструктивної поведінки в різних комунікативних ситуаціях (ЗК–7, СК–7).

Зміст практики передбачає виконання всіх видів діяльності, визначених програмою, зокрема: участь у підготовці та проведенні уроків фізичної культури, організації позаурочних і позашкільних заходів, комунікативному супроводі ігрової, тренувальної та змагальної діяльності учнів. У процесі цього здобувачі

освіти застосовують доцільні форми, методи й технології навчання, у тому числі інтерактивні та інноваційні, що забезпечує ефективність освітнього процесу з фізичної культури (СК–3, СК–18, ПРН 4).

Особливе місце у змісті практики посідає формування мовно–комунікативної компетентності майбутнього вчителя фізичної культури. Практиканти удосконалюють навички використання державної мови в професійній діяльності, забезпечують чітке, доступне та методично вивірене усне й писемне мовлення під час пояснення навчального матеріалу, інструктажів, організації рухової діяльності, оформлення навчально–методичної документації (СК–2, ПРН 13).

У процесі практики здобувачі освіти вивчають вікові, індивідуальні та психофізичні особливості учнів, ураховують їх під час побудови комунікації, добору методів навчання й організації рухової активності, створюючи безпечне, інклюзивне та мотивувальне освітнє середовище (ПРН 3, ПРН 11, СК–8). Важливою складовою є формування здатності попереджати, аналізувати та конструктивно розв’язувати конфліктні ситуації в класі й спортивному середовищі.

Зміст практики також передбачає розвиток умінь планування освітнього процесу з фізичної культури, визначення цілей, змісту, методів і форм організації рухової діяльності учнів, а також рефлексію результатів власної педагогічної та комунікативної діяльності (СК–12, ПРН 17). Практиканти ведуть щоденник практики, у якому здійснюють самооцінювання, аналіз професійних ситуацій і визначають напрями подальшого професійного зростання.

Важливим компонентом змісту практики є вивчення й осмислення досвіду вчителів–практиків, наставників і колег, участь у взаємовідвідуванні занять, аналіз ефективних педагогічних і комунікативних підходів з метою підвищення якості власної професійної діяльності (ПРН 19, ЗК–6).

Програмні результати навчання (ПРН) за освітнім компонентом

1. Конструктивно–планувальні вміння:

Формування конструктивно–планувальних компетентностей під час практики забезпечує здатність майбутнього вчителя фізичної культури ефективно моделювати освітній процес, зокрема:

- розробляти плани–конспекти комплексів загальнорозвивальних вправ із оцінками освітніх цілей, вікових особливостей та рівня підготовки.
- створювати структуровані фрагменти уроків, забезпечуючи логіку підбору засобів фізичного виховання;
- формулювати чіткі та досяжні цілі і завдання для кожного уроку, орієнтуючись на очікувані результати
- *вміти*: знайти індивідуальний стиль спілкування, застосовувати різноманітні засоби переконання, оцінити конфліктну ситуацію та обрати шляхи її подолання, організувати процес прийому й передачі інформації, установлювати комунікативні зв'язки в колективі, використовувати інформаційні ресурси комп'ютерних технологій для організації комунікативного процесу;

2. Організаційні вміння:

- вміння чітко і методично проводити фрагменти уроку відповідно до розробленого плану;
- вміння ефективно організувати навчальну діяльність учнів, підтримуючи високий рівень мотивації та заученості їх до рухової активності;
- формування навичок аргументованого висловлювання думок під час професійних дискусій;
- забезпечити діяльність учнів згідно плану уроку;
- використання словесних та практичних методів навчання згідно вікових особливостей учнів;
- використання традиційних засобів навчання;
- формування навичок конструктивного вирішення конфліктів у спортивних ситуаціях (наприклад, при допомозі в організації суддівстві спортивних змагань чи проведенні фрагментів уроку);

– порівнювати різні теорії комунікації, розробляти стратегію подолання міжкультурних перешкод, розуміти специфіку взаємовідносин між мовою, культурою та спілкуванням у процесі спортивно–масової роботи в НУШ.

3. *Дослідницькі компетентності вчителя фізичної культури:*

– застосування дослідницьких підходів для діагностики комунікативної взаємодії в процесі фізичного виховання (анкетування, спостереження, аналіз поведінкових моделей);

– вивчення показників втоми учнів для оцінки реакцій на фізичні навантаження (зокрема, через ведення протоколів пульсометрії під час уроку).

– дослідження загального ставлення до уроку фізичної культури. Проведення анкетування серед учнів та вчителів базового закладу освіти.

5. ПАМ'ЯТКА ДЛЯ ПРАКТИКАНТА

з професійної комунікації вчителя фізичної культури

Практика з професійної комунікації вчителя фізичної культури проводиться у визначені освітньо–професійною програмою терміни. Режим роботи, тривалість робочого дня та вихідні дні встановлюються відповідно до правил внутрішнього розпорядку закладу освіти, який є базою практики.

Підготовка до проходження практики має здійснюватися системно протягом усього періоду навчання та передбачає попереднє опрацювання теоретичних основ професійної комунікації, підготовку навчально–методичних матеріалів, розроблення комунікативних сценаріїв уроків фізичної культури, рухливих ігор, мотиваційних бесід, інтерактивних вправ та інших форм педагогічної взаємодії. Усі підготовлені матеріали рекомендується впорядкувати у друкованому або електронному вигляді для подальшого використання та аналізу.

До проходження практики допускаються здобувачі вищої освіти, які:

- 1) систематично відвідували навчальні заняття з підготовки до практики з професійної комунікації та успішно склали підсумковий контроль;

- 2) пройшли обов'язковий інструктаж з охорони праці, техніки безпеки та питань збереження життя і здоров'я учасників освітнього процесу під час занять фізичною культурою;
- 3) оформили та затвердили необхідну документацію відповідно до вимог програми практики;
- 4) пройшли медичний огляд у встановленому порядку.

Перелік обов'язкових документів для проходження практики включає: паспорт (або інший документ, що посвідчує особу), медичну (санітарну) книжку, направлення на практику, а також методичне забезпечення (програму практики, зразки документації, навчальні та методичні матеріали).

Під час проходження практики практиканту рекомендується мати зручний одяг та взуття, що відповідають умовам проведення уроків фізичної культури й комунікативної взаємодії в освітньому середовищі, а також засоби для фіксації результатів спостережень, самоаналізу та рефлексії професійної діяльності.

6. КОНТРОЛЬ ЗА РОБОТОЮ ПРАКТИКАНТІВ

(практика з професійної комунікації вчителя фізичної культури)

Під час проходження практики з професійної комунікації вчителя фізичної культури здійснюється поточний і підсумковий контроль, самоконтроль здобувачів вищої освіти, а також підсумковий залік і підсумкова конференція. Контрольні заходи спрямовані на оцінювання рівня сформованості професійно-комунікативних умінь, педагогічної готовності та здатності здобувачів освіти реалізовувати освітній процес з фізичної культури в умовах закладу загальної середньої освіти.

Контроль за роботою практикантів здійснює методичний керівник практики – викладач закладу вищої освіти, який забезпечує науково-методичний супровід практики, консультує здобувачів освіти з питань організації професійної комунікації, перевіряє індивідуальні плани роботи, аналізує підготовку та проведення уроків фізичної культури, позаурочних і комунікативно спрямованих заходів, а також здійснює спостереження, аналіз і оцінювання діяльності практикантів відповідно до визначених критеріїв.

Упродовж періоду практики методичному керівникові рекомендовано:

Здійснити взаємодію з адміністрацією закладу освіти та наставником від бази практики з метою уточнення функціональних обов'язків практиканта, зокрема участі в проведенні уроків фізичної культури, організації рухової діяльності, позаурочних заходів і комунікативної взаємодії з учнями. Визначити рівень застосування практикантом здобутих знань з педагогіки, психології, теорії та методики фізичного виховання у процесі професійного спілкування, а також оцінити його відповідальність, дисциплінованість, ініціативність і мотивацію до педагогічної діяльності.

Перевірити навчально–методичну та звітну документацію практикантів, зокрема індивідуальний (перспективний) план роботи, щоденник практики та якість його ведення, конспекти залікових уроків фізичної культури й інших освітніх заходів, у яких відображено комунікативні цілі, методи взаємодії, інструктажі з безпеки та рефлексію результатів педагогічної діяльності.

Бути присутнім на заняттях і заходах, що проводяться практикантами на базі практики, здійснювати педагогічне спостереження, аналізувати ефективність професійної комунікації з учнями, дотримання методичних вимог, норм педагогічної етики та безпеки, а також оцінювати діяльність практикантів відповідно до затверджених критеріїв оцінювання.

Надавати індивідуальні рекомендації та здійснювати фіксацію результатів контролю, за потреби вносити записи до щоденника практиканта з метою корекції професійно–комунікативних умінь, підвищення якості педагогічної діяльності та розвитку здатності до рефлексії й самооцінювання.

7. ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Змістовий модуль 1. ОРГАНІЗАЦІЙНА РОБОТА

Тема 1. Ознайомлення із завданнями та програмою пропедевтичної практики з професійної комунікації.

Тема 2. Ознайомлення з правами та обов'язками студентів–практикантів.

Тема 3. Ознайомлення з базою проходження практики. Бесіда з директором, заступником директора. Бесіда з вчителем фізичної культури на тему: «Ефективна комунікація вчителя фізичної культури з учнями як ключ до успішного освітнього процесу та мотивації школярів до активного способу життя».

Тема 4. Ознайомлення зі шкільною документацією, з тематично–календарним плануванням уроків фізичної культури. Складання індивідуального плану роботи студента під час практики; формування навички самостійності в реалізації індивідуального плану.

Змістовий модуль 2. НАВЧАЛЬНО–МЕТОДИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ–ПРАКТИКАНТА

Тема 5. Професійна комунікація як концепція та практика сучасного вчителя фізичної культури. Використання зрозумілої й доступної мови (уникання складних термінів без пояснення, особливо для молодших класів).

Тема 6. Спостереження, та дидактичний аналіз уроку фізичної культури. Аналіз та узагальнення досвіду комунікації учителя фізичної культури з учнями, переносячи ефективні прийоми і форми у практику своєї роботи.

Тема 7. Підготовка до проведення підготовчої частини уроку фізичної культури (відбір змісту навчального матеріалу для підготовчої частини уроку, методів і засобів навчання, дидактичних матеріалів).

Тема 8. Асистування вчителю – допомога у проведенні уроків фізичної культури, підготовка спортивного інвентарю, спостереження за учнями. Формування навичок ділової комунікації з урахуванням індивідуальних особливостей учнів. Вміння триматися перед аудиторією як одна із складових ораторського мистецтва вчителя фізичної культури (залучення учнів до обговорення та рефлексії, відкритий діалог, прояв повагу до кожного).

Тема 9. Невербальна підтримка учнів на уроці фізичної культури. Використання мови тіла: усмішка, зворотній контакт, жести для підбадьорення. Створення доброзичливої атмосфери на уроці.

Тема 10. Зворотний зв'язок як інструмент фахової комунікації майбутніх учителів фізичної культури. Метод «позитивний сандвіч» (спочатку похвала, потім порада, потім знову підтримка).

Тема 11. Комунікативні аспекти застосування дослідницького підходу в сучасному уроці фізичної культури. Використання педагогічних досліджень для адаптації комунікаційних стратегій у фізичному вихованні. Аналіз уроку фізичної культури з позиції хронометражу (пульсометрії). Емпіричні методи дослідження у формуванні стратегії комунікації між учителем і учнями (проведення анкетування).

8. СТРУКТУРА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ ПРАКТИКИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Денна форма			
	Усього	у тому числі		
Лекції		Практик.	Самост.	
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. ОРГАНІЗАЦІЙНА РОБОТА				
Тема 1. Ознайомлення із завданнями та програмою пропедевтичної практики з професійної комунікації.	3		2	1
Тема 2. Ознайомлення з правами та обов'язками студентів–практикантів.	2		1	1
Тема 3. Ознайомлення з базою проходження практики.	5		2	3
Тема 4. Ознайомлення зі шкільною документацією, з тематично–календарним плануванням уроків фізичної культури.	6		3	3
Усього годин за змістовим модулем 1	16		8	8
Змістовий модуль 2. НАВЧАЛЬНО–МЕТОДИЧНА РОБОТА				
Тема 5. Професійна комунікація як концепція та практика сучасного вчителя фізичної культури.	5		2	3
Тема 6. Спостереження, та дидактичний аналіз уроку фізичної культури.	7		3	4
Тема 7. Підготовка до проведення фрагменту уроку фізичної культури (відбір змісту навчального матеріалу для підготовчої частини	7		3	4

уроку, методів і засобів навчання, дидактичних матеріалів).				
Тема 8. Асистування вчителю – допомога у проведенні уроків фізичної культури, підготовка спортивного інвентарю, спостереження за учнями.	12		5	7
Тема 9. Невербальна підтримка учнів на уроці фізичної культури.	10		4	6
Тема 10. Зворотний зв'язок як інструмент фахової комунікації майбутніх учителів фізичної культури.	10		4	6
Тема 11. Комунікативні аспекти застосування дослідницького підходу в сучасному уроці фізичної культури.	17		7	10
Консультації	6			–
Усього годин за змістовим модулем 2	74		28	40
Всього годин:	90	–	36	48

9. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ теми/ модуля	Назва теми	К-сть годин
1/1	Ознайомлення із завданнями та програмою пропедевтичної практики з професійної комунікації.	2
2/1	Ознайомлення з правами та обов'язками студентів–практикантів.	1
3/1	Підготовка бесіди з вчителями фізичної культури на тему: «Ефективна комунікація вчителя фізичної культури з учнями як ключ до успішного освітнього процесу та мотивації школярів до активного способу життя».	2
4/1	Складання індивідуального плану роботи студента під час практики; формування навички самостійності в реалізації індивідуального плану.	3
5/2	Професійна комунікація як концепція та практика сучасного вчителя фізичної культури. Використання зрозумілої й доступної мови (уникання складних термінів без пояснення, особливо для молодших класів).	2
6/2	Спостереження, та дидактичний аналіз уроку фізичної культури. Аналіз та узагальнення досвіду комунікації учителя фізичної культури з учнями, переносячи ефективні прийоми і форми у практику своєї роботи.	3
7/2	Підготовка до проведення підготовчої частини уроку фізичної культури (відбір змісту навчального матеріалу для підготовчої частини уроку, методів і засобів навчання, дидактичних матеріалів).	3

8/2	Формування навичок ділової комунікації з урахуванням індивідуальних особливостей учнів. Вміння триматися перед аудиторією як одна із складових ораторського мистецтва вчителя фізичної культури (залучення учнів до обговорення та рефлексії, відкритий діалог, прояв повагу до кожного).	5
9/2	Невербальна підтримка учнів на уроці фізичної культури. Використання мови тіла: усмішка, зворотній контакт, жести для підбадьорення. Створення доброзичливої атмосфери на уроці.	4
10/2	Метод «позитивний сандвіч» (спочатку похвала, потім порада, потім знову підтримка).	4
11/2	Використання педагогічних досліджень для адаптації комунікаційних стратегій у фізичному вихованні. Аналіз уроку фізичної культури з позиції хронометражу (пульсометрії). Емпіричні методи дослідження.	7
	Разом	36

10. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ теми/ модуля	Назва теми	К-сть годин
1/1	Ознайомлення із завданнями та програмою пропедевтичної практики з професійної комунікації.	1
1/2	Ознайомлення з правами та обов'язками студентів–практикантів.	1
3/1	Підготовка бесіди з вчителями фізичної культури на тему: «Ефективна комунікація вчителя фізичної культури з учнями як ключ до успішного освітнього процесу та мотивації школярів до активного способу життя».	3
4/1	Складання індивідуального плану роботи студента під час практики; формування навички самостійності в реалізації індивідуального плану.	3
5/2	Професійна комунікація як концепція та практика сучасного вчителя фізичної культури. Використання зрозумілої й доступної мови (уникання складних термінів без пояснення, особливо для молодших класів).	3
6/2	Спостереження, та дидактичний аналіз уроку фізичної культури. Аналіз та узагальнення досвіду комунікації учителя фізичної культури з учнями, переносячи ефективні прийоми і форми у практику своєї роботи.	4
7/2	Підготовка до проведення підготовчої частини уроку фізичної культури (відбір змісту навчального матеріалу для підготовчої частини уроку, методів і засобів навчання, дидактичних матеріалів).	4
8/2	Формування навичок ділової комунікації з урахуванням індивідуальних особливостей учнів. Вміння триматися перед аудиторією як одна із складових ораторського мистецтва вчителя фізичної культури (залучення учнів до обговорення та рефлексії, відкритий діалог, прояв повагу до кожного).	7

9/2	Невербальна підтримка учнів на уроці фізичної культури. Використання мови тіла: усмішка, зворотній контакт, жести для підбадьорення. Створення доброзичливої атмосфери на уроці.	6
10/2	Метод «позитивний сандвіч» (спочатку похвала, потім порада, потім знову підтримка).	6
11/2	Використання педагогічних досліджень для адаптації комунікаційних стратегій у фізичному вихованні. Аналіз уроку фізичної культури з позиції хронометражу (пульсометрії). Емпіричні методи дослідження.	10
Разом		48

11. КОНСУЛЬТАЦІЇ

№ теми/мо дуля	Назва теми	К-сть годин
1/4	Розробка індивідуального плану практичної діяльності: вивчення модельних навчальних програм, календарних планів та стандартів НУШ.	1
1/6	Оформлення звітної документації.	1
2/7	Участь у підсумковій конференції, презентація власних напрацювань та демонстрація професійного зростання через використання сучасних освітніх технологій	2
2/10	Практичне засвоєння стандартів НУШ у викладанні фізичної культури в 1–4 класах. Заповнення звітної документації.	2
Разом		6

12. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Критерії оцінювання

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100–бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно–трансферної системи (ЄКТС – А, В, С, D, E, FX, F).

12.1. Критерії оцінювання видів робіт на практиці

Назва (вид) критерію	Зміст (показники) критерію / максимальна кількість балів
Заліковий фрагмент урок (підготовча частина)	Ступінь виконання плану і досягнення поставленої мети (10 балів) Проведення підготовчої частини уроку фізичної культури 2 фрагменти по 10 балів Максимальна кількість балів – 20 балів
Підготовка конспекту підготовчої частини уроку	Чіткість і конкретність поставлених студентом завдань уроку, володіння фаховою термінологією при проведенні підготовчої частини уроку, підбір засобів

	навчання та логічність їх побудови, матеріали та ресурси, дизайн і оформлення, мовна грамотність (3 бали) 2 конспекти по 5 бали Максимальна кількість балів – 10
Спостереження за роботою вчителя фізичної культури Сп.1 Професійна комунікація вчителя фізичної культури Сп.2–3 Урок фізичної культури	Наявність записів спостережень. Вміння відшукувати позитивні сторони спостережуваного заняття. Вміння формулювати висновки і пропозиції (2 бали) 3 спостереження по 4 бали Максимальна кількість балів – 12
Розробка комплексів ЗРВ: ЗРВ№1 ЗРВ№2	Володіння фаховою термінологією при проектуванні комплексів ЗРВ з предметом та без предметів 2 комплекси по 5 бали Максимальна кількість балів – 10
Дослідницька робота: – проведення пульсометрії уроку; – проведення анкетування на тему «Діагностики комунікативної взаємодії у фізичному вихованні школярів»	Володіння уміннями застосовувати емпіричні методи дослідження у формуванні стратегії комунікації між учителем і учнями. проведення пульсометрії уроку – 8 балів проведення анкетування – 10 балів Максимальна кількість балів – 18
Залік	Максимальна кількість балів – 30.
ВСЬОГО	Максимальна кількість балів – 100

13. ПИТАННЯ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

Змістовий модуль 1. ОРГАНІЗАЦІЙНА РОБОТА

Тема 1–2. Завдання, програма, права та обов'язки

1. Назвіть основну мету пропедевтичної практики з професійної комунікації для майбутнього вчителя фізичної культури.
2. Які основні види робіт виконує студент–практикант під час даної практики та який їхній зв'язок із формуванням комунікативної компетентності?
3. Опишіть ваші основні обов'язки як студента–практиканта в закладі загальної середньої освіти.
4. Які документи регулюють вашу діяльність під час практики (з боку коледжу та школи)?

Тема 3. База практики, ефективна комунікація

5. Яку інформацію про заклад освіти необхідно з'ясувати під час знайомства з базою практики (наприклад, бесіди з адміністрацією)?
6. Як ефективна комунікація вчителя фізичної культури впливає на мотивацію школярів до активного способу життя? Наведіть конкретні приклади.

7. Назвіть ключові, на вашу думку, якості вчителя–методиста (фізичної культури), які роблять його комунікацію з учнями ефективною.

Тема 4. Шкільна документація, планування

8. Які основні види шкільної документації вчителя фізичної культури ви знаєте? Яке призначення тематично–календарного планування?

9. Опишіть структуру індивідуального плану роботи студента–практиканта. Чому його складання є важливим етапом?

Змістовий модуль 2. НАВЧАЛЬНО–МЕТОДИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Тема 5. Професійна комунікація як концепція

10. Поясніть, що означає використовувати «зрозумілу й доступну мову» на уроці фізичної культури. Наведіть приклад перетворення складного терміна на доступне пояснення для учнів 5–го класу.

11. Чим відрізняється професійна комунікація вчителя фізичної культури від побутової? Назвіть її три характерні риси.

Тема 6. Спостереження та аналіз уроку

12. Яка мета дидактичного аналізу уроку фізичної культури з акцентом на комунікацію?

13. Назвіть 3–4 ефективні комунікативні прийоми, які ви спостерігали у вчителя–методиста, та поясніть, як ви плануєте перенести їх у власну практику.

14. За якими критеріями ви аналізували вербальну комунікацію вчителя під час спостереження за уроком?

Тема 7. Підготовка підготовчої частини уроку

15. Які основні завдання підготовчої (ввідної) частини уроку фізичної культури?

16. Опишіть алгоритм відбору змісту (вправ) для підготовчої частини уроку з урахуванням його основної мети.

17. Як вибором мовленнєвих засобів (інструкцій, пояснень) можна підвищити ефективність організаційної діяльності у підготовчій частині?

Тема 8. Асистування, ділова комунікація, ораторське мистецтво

18. У чому полягає роль студента–асистента під час уроку фізичної культури? Назвіть конкретні обов'язки.

19. Що означає «враховувати індивідуальні особливості учнів» у контексті ділової комунікації на уроці? Наведіть приклад.

20. Які прийоми залучення учнів до відкритого діалогу та рефлексії після виконання вправ ви можете назвати?

21. Як вміння триматися перед аудиторією (орієнтовна поза, жести, переміщення) впливає на авторитет вчителя та дисципліну в класі?

Тема 9. Невербальна комунікація

22. Назвіть щонайменше три невербальні сигнали підтримки, які вчитель може використовувати для створення доброзичливої атмосфери на уроці.

23. Як зоровий контакт вчителя фізичної культури допомагає в управлінні класом та наданні індивідуального зворотного зв'язку?

24. Чому контроль власної міміки (наприклад, усмішки) важливий навіть у стресових або небезпечних ситуаціях на уроці фізичної культури?

Тема 10. Зворотний зв'язок

25. Поясніть суть методу «позитивний сандвіч» (підтримка–порада–підтримка). Наведіть конкретний приклад його застосування під час коригування техніки бігу учня.

26. Чому критика без попередньої підтримки часто є неефективною у роботі вчителя фізичної культури?

27. Як можна дати корисний зворотний зв'язок учневі, який не впорався із завданням через недостатню фізичну підготовленість, аби його не демотивувати?

Тема 11. Дослідницький підхід

28. Яку практичну користь для вчителя має проведення хронометражу (пульсометрії) різних частин уроку? Як це може вплинути на комунікацію?

29. Опишіть, як результати анкетування учнів на тему «Діагностика комунікативної взаємодії» можуть бути використані для адаптації особистої комунікативної стратегії майбутнього вчителя.

30. Як емпіричні методи дослідження (спостереження, анкетування, бесіда) допомагають перетворити інтуїтивну комунікацію на професійну стратегію?

Критерії оцінювання відповідей на заліковому випробуванні з пропедевтичної практики з професійної комунікації

Загальні принципи: Залік проводиться у формі усного опитування. Здобувач освіти відповідає на 2–3 питання з різних модулів. Підсумкова оцінка за залік виставляється з урахуванням якості відповідей за наведеною нижче шкалою.

Критерії оцінювання відповідей на заліковому випробуванні з пропедевтичної практики з професійної комунікації

Загальні принципи: Залік проводиться у формі усного опитування. Здобувач освіти відповідає на **2–3 питання** з різних модулів. Підсумкова оцінка за залік виставляється з урахуванням якості відповідей за наведеною нижче шкалою.

Оцінка (бали)	Національна шкала	ECTS	Критерії оцінювання відповіді студента
27–30	Відмінно	A	Відповідь є повною, глибокою та структурованою. Студент: 1. Точність: Чітко, без помилок використовує фахову термінологію. 2. Розуміння: Демонструє повне розуміння концепцій, не лише запам'ятовування. 3. Практичне застосування: Наводить конкретні, релевантні приклади з власного досвіду практики, які ілюструють теоретичні положення. 4. Аналіз та рефлексія: Здійснює аналітичні висновки, порівнює, оцінює ефективність різних комунікативних прийомів.

			5. Логіка та зв'язність: Відповідь побудована логічно, мова грамотна, впевнена.
22–26	Добре	В/С	Відповідь є повною та в основному правильною. Студент: 1. Точність: Використовує фахову термінологію з незначними неточностями. 2. Розуміння: Демонструє хороше розуміння основних концепцій. 3. Практичне застосування: Наводить приклади, але вони можуть бути дещо загальними або не цілком точно відповідати питанню. 4. Аналіз: Описує явища, але аналіз може бути неглибоким, бракує власних обґрунтованих висновків. 5. Логіка: Відповідь зв'язка, але можуть бути невеликі логічні неузгодженості.
18–21	Задовільно	D/E	Відповідь є неповною або містить суттєві помилки. Студент: 1. Точність: Погано володіє термінологією, замінює її побутовими словами. 2. Розуміння: Демонструє часткове або механічне розуміння матеріалу. 3. Практичне застосування: Не може навести конкретних прикладів або приклади не відповідають темі. 4. Аналіз: Відповідь носить переважно описовий, констатуючий характер без аналізу. 5. Логіка: Відповідь уривчаста, неструктурована.
0–17	Незадовільно	FX	Відповідь не задовольняє мінімальним вимогам. Студент: 1. Точність: Не володіє базовою термінологією. 2. Розуміння: Не розуміє суті явищ та концепцій. 3. Практичне застосування: Не може зв'язати теорію з практикою. 4. Відповідь: Відсутня, або містить грубі концептуальні помилки, або показує непроходження практики.

Таблиця оцінювання сформованості компетентностей через відповіді на залікові питання

№ питання	Демонстровані Компетентності (на основі наданого вами переліку)	Програмні результати навчання (ПРН)
1, 2, 3, 4	ЗК2, ЗК8 (організація, спілкування), ЗК9 (адаптація)	ПРН17 (планування траєкторії)
5, 6, 7	ЗК2, ЗК8 (взаємодія), СК2, СК7, СК8 (комунікація, емоційний інтелект)	ПРН3 (безпечне середовище), ПРН11 (психологічний комфорт), ПРН15 (професійна взаємодія)
8, 9	ЗК6, ЗК7 (пошук та застосування інформації, планування), СК12 (планування процесу)	ПРН4 (планування уроку), ПРН17 (рефлексія)

10, 11	СК2 (державна мова, доступність), СК3 (методи навчання)	ПРН13 (використання української мови)
12, 13, 14	ЗК6 (критична оцінка інформації), СК7, СК8 (аналіз взаємодії), ПРН19 (осмислення досвіду)	ПРН17 (рефлексія), ПРН19 (вивчення досвіду)
15, 16, 17	ЗК7, СК3, СК12, СК18 (методика, планування, організація)	ПРН4 (моделювання уроку)
18, 19, 20, 21	ЗК2, ЗК8 (ділова комунікація, команда), СК7 (емоційне керування), СК8 (індивідуальні відмінності)	ПРН3 (індивідуальні особливості), РРН11 (емоційна підтримка), РРН15 (організація взаємодії)

14. ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

«Відмінно». Високий рівень проходження пропедевтичної практики з **«ВІДМІННО» (90–100 балів, А–В)**

Студент продемонстрував **високий рівень** організаційної, навчально-методичної та дослідницької діяльності під час практики. Усі види робіт виконані повністю, вчасно та якісно, що відображено у високих балах за кожен критерій.

Ключові показники:

1. **Професійна комунікація:** Вільне та доцільне володіння фаховою термінологією. Чіткі, лаконічні, логічно побудовані пояснення та інструкції, адаптовані до віку та рівня підготовки учнів. Активне використання мотиваційного мовлення та підтримуючої риторики («У тебе чудово виходить!»).
2. **Методична майстерність:** Залікові фрагменти уроку (підготовча частина) проведені на високому рівні, з чіткою структурою, досягненням мети та ефективним управлінням класом. Конспекти уроків, комплекси ЗРВ розроблені бездоганно, з правильним оформленням та творчим підходом.
3. **Аналітичні здібності:** Аналізи спостережень за уроками глибокі, містять обґрунтовані висновки та особисті методичні пропозиції. Дослідницька частина (пульсометрія, анкетування) виконана ретельно, з правильними висновками щодо комунікативної взаємодії.
4. **Невербальна поведінка:** Впевнена, відкрита поза, виразна демонстрація вправ, ефективний зоровий контакт, використання жестикуляції для підбадьорення та коригування.
5. **Організація та самостійність:** Щоденник практики та вся звітна документація оформлені акуратно, в повному обсязі та вчасно. Студент проявив ініціативність, пунктуальність та вміння будувати ділову комунікацію з вчителем-методистом, адміністрацією школи та колегами.

Висновок: Практикант готовий до самостійної педагогічної діяльності, володіє високим рівнем професійної комунікації як ключовою складовою успіху вчителя фізичної культури.

«ДОБРЕ» (75–89 балів, С)

Студент продемонстрував **достатній рівень** сформованості необхідних компетентностей. Практика пройдена, основні завдання виконані, але у роботі присутні окремі недоліки та помилки, що не мають системного характеру.

Ключові показники:

1. **Професійна комунікація:** Загалом володіє фаховою термінологією, але іноді допускає неточності або спрощення. Інструкції зрозумілі, але можуть бути дещо перевантажені деталями або, навпаки, надто стислими. Намагається адаптувати мову для учнів, проте не завжди послідовно.
2. **Методична майстерність:** Залікові фрагменти уроку проведені, мета в основному досягнута, але можливі незначні логічні неузгодженості або проблеми з таймінгом. Конспекти та комплекси ЗРВ розроблені, але можуть мати дрібні методичні або оформлювальні недоліки.
3. **Аналітичні здібності:** Аналізи спостережень та дослідження проведені, але висновки можуть бути поверхневими, а пропозиції недостатньо конкретними. Дані пульсометрії чи анкетування оброблені, але інтерпретація може бути неглибокою.
4. **Невербальна поведінка:** Демонструє вправи, підтримує контакт, але не завжди послідовно або виразно. Мова тіла загалом позитивна.
5. **Організація та самостійність:** Документація здана вчасно, але може містити окремі помилки в оформленні або незначні недоліки у веденні щоденника.

Висновок: Практикант засвоїв основи професійної комунікації та методики, але потребує подальшого вдосконалення навичок чіткого формулювання думок, глибшого аналізу та автоматизації високоефективних комунікативних прийомів.

«ЗАДОВІЛЬНО» (60–74 балів, D–E)

Студент виконав **мінімально необхідний обсяг** завдань практики. Робота характеризується низькою якістю, численними помилками у змісті та оформленні, недостатнім рівнем самостійності та рефлексії.

Ключові показники:

1. **Професійна комунікація:** Фахова термінологія використовується невпевнено, з грубими помилками або замінена побутовими словами. Інструкції нечіткі, нелогічні, часто незрозумілі учням. Адаптація мови до віку відсутня. Можливі випадки використання демотивуючих або нетактовних висловлювань.
2. **Методична майстерність:** Залікові фрагменти проведені формально, з порушенням структури, низькою дисципліною та невиконанням поставлених завдань. Конспекти, комплекси ЗРВ розроблені з суттєвими методичними помилками, погано оформлені.

- 3. Аналітичні здібності:** Аналізи спостережень описові, без глибоких висновків. Дослідницька частина виконана неповно або з грубими помилками в методиці та інтерпретації.
- 4. Невербальна поведінка:** Пасивна, невиразна демонстрація. Зоровий контакт рідкий. Мова тіла може передавати байдужість або невпевненість.
- 5. Організація та самостійність:** Документація здана з порушенням термінів, оформлена неакуратно, з неповним змістом. Щоденник практики заповнений формально.

Висновок: Рівень професійної комунікації та педагогічної підготовки є недостатнім для самостійної роботи. Необхідна серйозна індивідуальна робота над усуненням істотних прогалин у знаннях, навичках комунікації та методики.

«НЕЗАДОВІЛЬНО» (0–59 балів, FX)

Практика **не пройдена**. Студент не виконав значну частину завдань, допустив критичні недоліки, що свідчать про неготовність до педагогічної діяльності.

Ключові показники:

- 1. Невиконання завдань:** Відмовляється або не здає більшість видів робіт (залікові фрагменти, конспекти, звіти, дослідження).
- 2. Неприйнятна якість:** Виконані роботи містять грубі професійні помилки, що становлять потенційну загрозу для безпеки учнів, або демонструють повне незнання основ предмету та комунікації.
- 3. Порушення дисципліни:** Систематичні пропуски занять практики без поважних причин, недотримання правил внутрішнього розпорядку школи та вимог академічної доброчесності (плагіат).
- 4. Відсутність професійної комунікації:** Грубість у спілкуванні з учнями чи колегами, агресія, повна відсутність педагогічного такту.

Висновок: Студент не набрав мінімально необхідної кількості балів (60) через системні порушення та невиконання програми практики. Потребує повторного проходження практики після ліквідації академічних боргів.

Підсумок: Остаточну оцінку з практики виставляє керівник від коледжу на підставі загальної суми балів за всі види робіт, відповідно до наведеної шкали, та засвідчує її у заліковій відомості та заліковій книжці студента.

15. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для заліку	
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно	незараховано з можливістю повторного складання

0–34	F		незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	----------	--	--

16. ТАБЛИЦЯ ВІДПОВІДНОСТІ ВИДІВ РОБІТ НА ПРАКТИЦІ, ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ (ПРН) ТА КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Вид роботи на практиці (Критерій оцінювання)	Демонстровані Програмні результати навчання (ПРН)	Демонстровані Компетентності	Рівень оцінки (Відмінно/Добре/Задовільно) як індикатор рівня сформованості компетентності
1. Заліковий фрагмент уроку (підготовча частина)	ПРН 4, ПРН 3, ПРН 11, ПРН 13	ІК 1, ЗК 7, ЗК 9, СК 3, СК 12, СК 18, СК 2	Відмінно: Високий рівень інтеграції знань. Добре: Достатнє застосування. Задовільно: Мінімальне, нефункціональне застосування.
2. Підготовка конспекту підготовчої частини уроку	ПРН 4, ПРН 17, ПРН 13	ЗК 6, ЗК 7, СК 12, СК 3, СК 2	Відмінно: Творче планування з чіткою методичною логікою. Добре: Коректне планування з незначними недоліками. Задовільно: Формальне, нефункціональне планування.
3. Спостереження за роботою вчителя (3 спостереження)	ПРН 19, ПРН 11, ПРН 3, ПРН 15, ПРН 17	ЗК 2, ЗК 6, ЗК 8, СК 7, СК 8, СК 2	Відмінно: Глибокий аналітичний розбір з конструктивними висновками. Добре: Описовий аналіз з окремими висновками. Задовільно: Поверхневий опис без аналізу.
4. Розробка комплексів ЗРВ (2 комплекси)	ПРН 4, ПРН 3	ЗК 6, ЗК 7, СК 3, СК 12	Відмінно: Креативні, безпечні, віково-збалансовані комплекси. Добре: Коректні, але стандартні комплекси. Задовільно: Комплекси з методичними та безпековими помилками.
5. Дослідницька робота (пульсометрія, анкетування)	ПРН 17, ПРН 11, ПРН 3, ПРН 15	ІК 1, ЗК 6, ЗК 9, СК 7, СК 8	Відмінно: Системне дослідження з глибокою інтерпретацією для вдосконалення комунікації. Добре: Дослідження виконане, але висновки поверхневі. Задовільно: Формальне виконання з помилками в методиці.
6. Загальна організація практики, ведення щоденника, ділова комунікація	ПРН 15, ПРН 17, ПРН 13	ЗК 2, ЗК 8, ЗК 9, СК 7, СК 8	Відмінно: Ініціативність, бездоганна самоорганізація, ефективна комунікація. Добре: Організація під керівництвом, стабільна комунікація.

Задовільно: Пасивність,
порушення термінів,
конфліктність.

17. ЗРОЗКИ ЗАПОВНЕННЯ ЩОДЕННИКА

Спостереження №1

Карта спостереження за професійною комунікацією вчителя фізичної культури на уроці

(акцент: фіксація, критерії, оцінювання, структурований контроль)

Дата_ 1.10.2025 Клас 7А Урок фізичної культури Кількість учнів – 25

ППП вчителя Лещук Володимир Іванович

Тема уроку: Баскетбол

Мета відвідування: дослідити особливості професійної комунікації вчителя фізичної Лещука Володимира Івановича вчителя фізичної культури ліцею №21 імені М.КРАВЧУКА

№	Критерій спостереження	Питання для фіксації	Оцінка (1–4)	Коментар
1	Організація початку уроку	Чи вдалося швидко організувати клас? Чи був мотиваційний вступ?	4	Клас було організовано оперативно та без зайвих затримок. Мотиваційний вступ проведено чітко й доступно, що сприяло залученню учнів до активної роботи та позитивному налаштуванню на урок.
2	Стиль спілкування	Відкритий / доброзичливий / демократичний чи більше авторитарний/стриманий?	5	Стиль спілкування переважно відкритий і доброзичливий, з елементами демократичної взаємодії; водночас у моменти організаційної необхідності проявлялася стриманість і чіткість вимог.
3	Комунікація з учнями	Чи є зворотний зв'язок? Чи зрозумілі інструкції? Чи підтримується позитивний настрій?	5	Зворотний зв'язок забезпечувався постійно, інструкції були чіткими й зрозумілими, позитивний емоційний настрій учнів підтримувався протягом усього заняття.
4	Використання обладнання	Чи підготовлений інвентар? Чи відповідає він завданням уроку?	5	Інвентар був підготовлений завчасно, у достатній кількості та повністю відповідав завданням і змісту уроку.
5	Педагогічні вміння	Уміння пояснити вправи, показати приклад,	5	Пояснення вправ були чіткими й доступними,

		стимулювати активність учнів		показ – правильним і наочним, що ефективно стимулювало активність та залученість учнів.
6	Реалізація принципів НУШ	Партнерство, повага до дитини, можливість вибору, діяльнісний підхід	5	У взаємодії з учнями забезпечено партнерський стиль спілкування, виявлялася повага до особистості дитини, надавалася можливість вибору, а навчання реалізовувалося на засадах діяльнісного підходу
7	Структура уроку	Чи дотримано послідовності частин уроку?	5	Так
8	Активність і залучення	Наскільки учні включені в роботу? Чи є прояви ініціативності?	5	Учні були активно залучені до роботи, проявляли зацікавленість та ініціативність у виконанні завдань.
9	Критичне мислення / творчість	Чи створює вчитель умови для самостійних рішень і аналізу учнями?	5	Учитель створює умови для прийняття учнями самостійних рішень і заохочує їх до аналізу власних дій та результатів.
10	Результативність	Чи досягнуті цілі уроку? Чи задоволені учні процесом?	5	Цілі уроку досягнуті в повному обсязі, учні задоволені процесом навчальної діяльності та демонстрували позитивне ставлення до занять.

СПОСТЕРЕЖЕННЯ №2

Аналітична карта якісного аналізу уроку фізичної культури та комунікативної діяльності вчителя

(акцент: глибший аналіз, педагогічний образ, НУШ, інклюзія, рефлексія)

Критерій аналізу	На що звернути увагу	Коментарі / спостереження
1. Постановка завдань уроку	Чи сформульовані цілі зрозуміло для дітей? Чи пов'язані вони з розвитком фізичних якостей та виховних цінностей?	Цілі уроку сформульовано чітко й доступно, вони логічно пов'язані з розвитком фізичних якостей і виховних цінностей.
2. Образ учителя	Зовнішній вигляд, спортивна форма, впевненість, позитивний настрій. Контакт з дітьми, сучасна лексика, зрозумілі інструкції.	Охайний зовнішній вигляд і спортивна форма відповідають уроку. Учитель впевнений, підтримує контакт з учнями,

		використовує доступні та зрозумілі інструкції.
3. Стиль комунікації	Партнерство, взаємоповага, підтримка ініціативи учнів, уміння мотивувати.	Стиль спілкування відкритий і доброзичливий, з елементами партнерства та підтримки ініціативи учнів.
4. Реалізація принципів НУШ	Повага до особистості, право вибору, мотиваційне середовище, ігрові та інноваційні методи.	Забезпечено повагу до особистості учня, створено мотиваційне середовище, використано елементи діяльнісного та ігрового підходів.
5. Індивідуальний підхід	Робота з дітьми різного рівня підготовки, урахування інклюзії та медичних груп.	Учитель ураховує різний рівень фізичної підготовленості, адаптує завдання відповідно до можливостей учнів.
6. Логіка та зміст уроку	Структура уроку, послідовність частин, плавність переходів.	Урок логічно структурований, чітко дотримано послідовності частин, переходи між етапами плавні.
7. Досягнення мети	Реалізація завдань, усвідомлення учнями результатів.	Поставлені завдання виконано, учні розуміють зміст діяльності та демонструють позитивний результат.
8. Контроль навантаження	Спостереження за станом учнів, техніка безпеки, страхування.	Навантаження дозоване, учитель контролює фізичний стан учнів і дотримується вимог безпеки.
9. Гнучкість учителя	Реакція на непередбачені ситуації, корекція плану.	Учитель гнучко реагує на ситуації, вносить доцільні корективи без порушення логіки уроку.
10. Виховний компонент	Формування цінностей: командність, повага, дисципліна, здоров'я.	Під час уроку формуються навички командної роботи, взаємоповаги, дисципліни та культури здоров'я.

18. ДОСЛІДНИЦЬКА РОБОТА

Практична робота №1

(визначення рівня фізичних навантажень за пульсом на уроці фізичної культури) (примітка²)

Мета роботи

Навчитися визначати рівень фізичного навантаження учнів під час уроку фізичної культури шляхом систематичного вимірювання частоти серцевих скорочень (пульсу) та аналізу його змін упродовж заняття.

Підготовчий етап

Для проведення практичної роботи обирається **один учень** класу (дитина без медичних протипоказань до занять фізичною культурою, бажано з основної

² Показником правильної побудови уроку є поступове підвищення частоти пульсу від вихідних даних на 15-20% у першій половині підготовчої частини, після виконання загальнорозвиваючих вправ на 35-45%, після основних рухових дій на 50-60%, відразу після гри великої рухливості на 70-90% (що досягається також високим емоційним тонуом дітей). У заключній частині ЧСС знижується і перевищує вихідні дані на 5-10%.

медичної групи). Вибір однієї дитини зумовлений необхідністю отримання стабільних, порівнюваних показників пульсу протягом усього уроку.

Перед початком уроку вчитель:

- пояснює учневі мету спостереження та порядок вимірювання пульсу;
- нагадує правила безпечної поведінки та самоконтролю під час фізичних навантажень;
- визначає спосіб вимірювання пульсу (на променевій артерії або на сонній артерії);
- готує бланк фіксації результатів (схему визначення пульсу).

Порядок виконання роботи

1. **Початкове вимірювання (5–та хвилина уроку).** На 5-й хвилині уроку (після організаційної частини та початку розминки) вчитель зупиняє учня та проводить перше вимірювання пульсу. Пульс підраховується протягом **10 або 15 секунд** з подальшим перерахунком до 1 хвилини. Отриманий показник фіксується у схемі навпроти відповідної хвилини уроку.
2. **Подальші вимірювання пульсу** Упродовж уроку вимірювання пульсу здійснюється **через кожні 5 хвилин** (на 10–й, 15–й, 20–й, 25–й, 30–й, 35–й, 40–й та 45–й хвилинах уроку). Вимірювання проводяться:
 - безпосередньо після виконання основних вправ;
 - у короткі паузи між видами діяльності;
 - наприкінці уроку – після заключної частини.

Усі отримані показники акуратно заносяться до схеми, що дозволяє простежити динаміку зміни пульсу протягом заняття.

3. **Дотримання однакових умов вимірювання**
Для забезпечення об'єктивності результатів важливо:
 - використовувати один і той самий спосіб вимірювання пульсу;
 - проводити вимірювання в однаковому положенні тіла (стоячи або сидячи);
 - не допускати тривалих пауз перед підрахунком пульсу.

Аналіз отриманих результатів

Після завершення уроку отримані дані аналізуються з урахуванням:

- відповідності показників пульсу віковим нормам;
- рівня фізичного навантаження в різних частинах уроку;
- чергування навантаження та відновлення.

На основі показників визначається, у якій зоні перебував учень:

- **зона спокою** (підготовча та заключна частини);
- **аеробна зона** (основна частина уроку);
- **анаеробна зона** (інтенсивні вправи або змагальні елементи).

Формулювання висновку

У розділі «Висновок» робиться узагальнення щодо:

- доцільності та рівномірності фізичного навантаження;
- відповідності навантаження віковим і фізичним можливостям учня;
- ефективності структури уроку фізичної культури.

Висновок формулюється стисло, логічно та аргументовано, із зазначенням того, чи було фізичне навантаження оптимальним, недостатнім або надмірним.

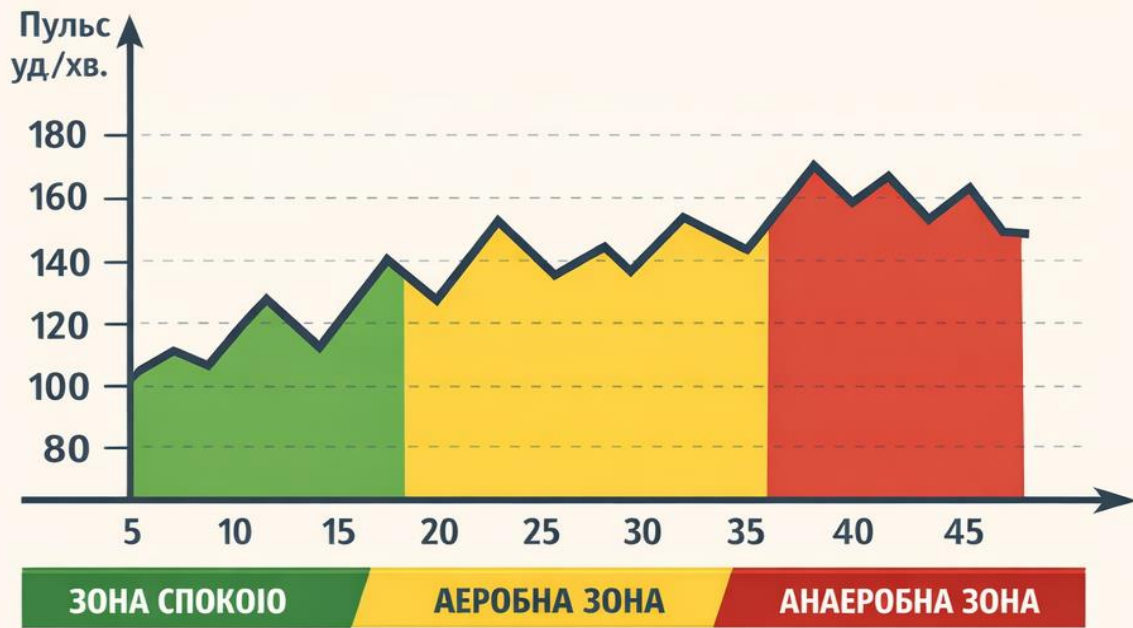

ПРАКТИЧНА РОБОТА №1

(визначення рівня фізичних навантажень за пульсом на уроці фізичної культури)

Пульс уд./хв.

Висновок:

Заповнення таблиці!

- 1 Виміряй пульс обраного учня за 10 секунд
- 2 Обчисли показник за хвилину: помнож отримане число на 6
- 3 Познач характер навантаження та вид діяльності учнів

Хвилина уроку	Показник пульсу	Характер навантаження	ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ
5	18 / 110	← Легке фіз. нав. →	Різновиди ходьби з різним положенням рук (зразок)
10		← Середнє фіз. нав. →	
15		← Інтенсивне фіз. нав. →	
20			Різновиди ходьби з різним положенням рук (зразок)
25			
30			
35			
40			
45			

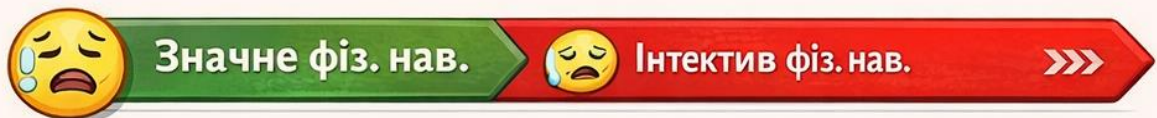
- 1 Виміряй пульс обраного учня за 10 секунд
- 2 Обчисли показник за хвилину: помнож отримане число на на 6.
- 3 Познач характер навантаження та вид діяльності учнів

Легке фіз. нав.
 Середнє фіз. нав.
 Інтенсивне фіз. нав.

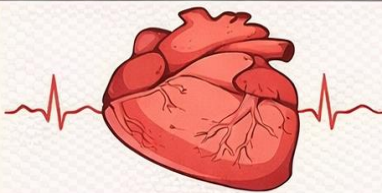

ЧСС на уроках фізичної культури

Характер навантаження	Показник пульсу	За 10 с ЧСС _{уд/хв.}	ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ
	Легке фізичне навантаження	13/80	
		15/90	
		16/100	
	Середнє фізичне навантаження	20/120	
		21/130	
		23/140	
		25/150	
	Значне фізичне навантаження	26/160	
		28/170	
		30/180	
		31/190	
		33/200	

ЧСС на уроках фізичної культури

Характер навантаження:	ЧСС за 10 с (уд./хв.)	Способи вимірювання пульсу:
	13/80	
	15/90	
	16/100	
	18/110	
– легке фізичне навантаження: →	20/120	
– середнє фізичне навантаження:	21/130	
	23/140	
	25/150	→ 26/160
– значне фізичне навантаження: → →	26/160	→ 28/170
	28/170	→ 30/180
	30/180	→ 31/190
	31/190	→ 33/200
	33/200	

ПРАКТИЧНА РОБОТА №2

Дослідження загального ставлення до уроку фізичної культури. Проведення анкетування серед учнів та вчителів базового закладу освіти (орієнтовна анкета).

Аналіз проведеного анкетування

ПРАКТИЧНА РОБОТА №2

(дослідження загального ставлення до уроку фізичної культури)

АНКЕТУВАННЯ для учнів

_____ класу

1. Як ти оцінюєш свої уроки фізичної культури?

- 😊 Дуже цікаві
- 😊 Зазвичай цікаві
- 😐 Нейтральні
- 😞 Часто нецікаві
- 😞 Зовсім нецікаві

2. Чи подобається тобі брати участь у фізичних вправах на уроці?

- Так, дуже
- Скоріше так
- Байдуже
- Скоріше ні

3. Що тобі найбільше подобається на уроках фізичної культури? (Можна вибрати кілька варіантів)

- Командні ігри (футбол, баскетбол, волейбол тощо)
- Індивідуальні види спорту (легка атлетика, гімнастика, плавання тощо)
- Нові, нестандартні види активності (йога, скандинавська ходьба, воркаут тощо)
- Розминка та загальна фізична підготовка

ПРАКТИЧНА РОБОТА №3

НОВІ ВИДИ СПОРТУ ТА НЕСТАНДАРТНІ АКТИВНОСТІ

(дослідження бажання на уроках фізкультури нових видів спорту та нестандартних активностей)

4. Чи хотів/ла би ти, щоб на уроках фізкультури вводили нові, нестандартні види активності?

- Так, обов'язково!
- Було б цікаво спробувати
- Мені достатньо того, що є
- Ні, нецікаво

5. Які нові види фізичної активності ти б хотів/ла бачити на уроках? (Можна вибрати кілька варіантів)

- Йога
- Пілатес
- Скелелазіння
- Корфбол
- Фрізбі
- Танцювальні стилі (хіп-хоп, зумба тощо)
- Скандинавська ходьба
- Інше (вказіть свій варіант) _____

6. Чи готовий/а ти пробувати нові види спорту або фізичної активності, якщо їх введуть у програму?

- Так, із задоволенням
- Скоріше так
- Скоріше ні
- Ні

³ Наведено приклад анкетування «Нові види спорту та нестандартні активності» та представлено результати умовного опитування у вигляді трьох стовпчикових діаграм

ПРИКЛАД 1.

1) Чи хочуть учні нові активності? (питання 4)

- Так, обов'язково – 6
- Було б цікаво спробувати – 5
- Мені достатньо того, що є – 3
- Ні, нецікаво – 1

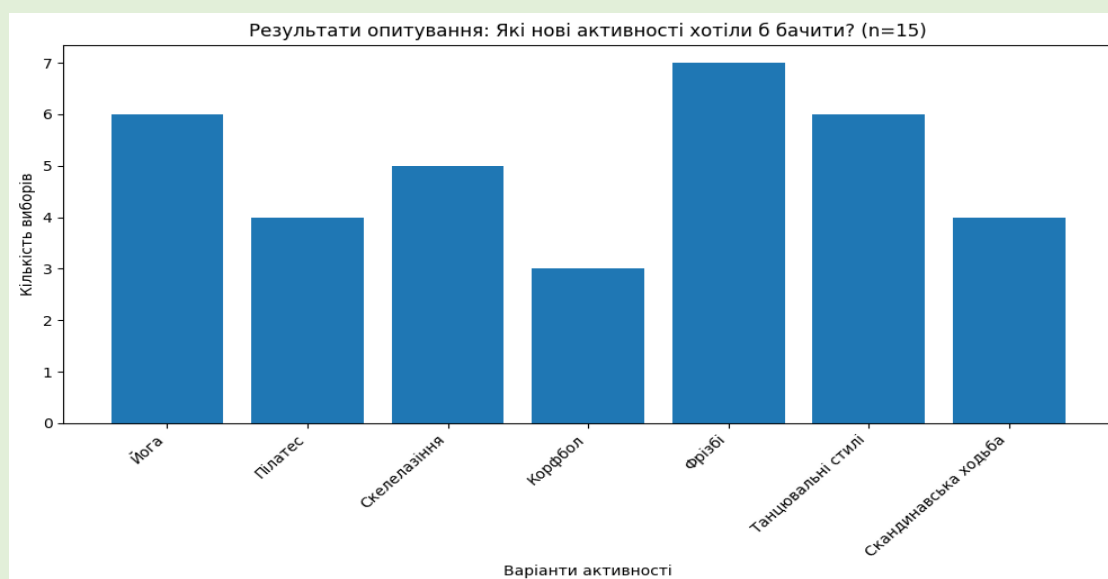
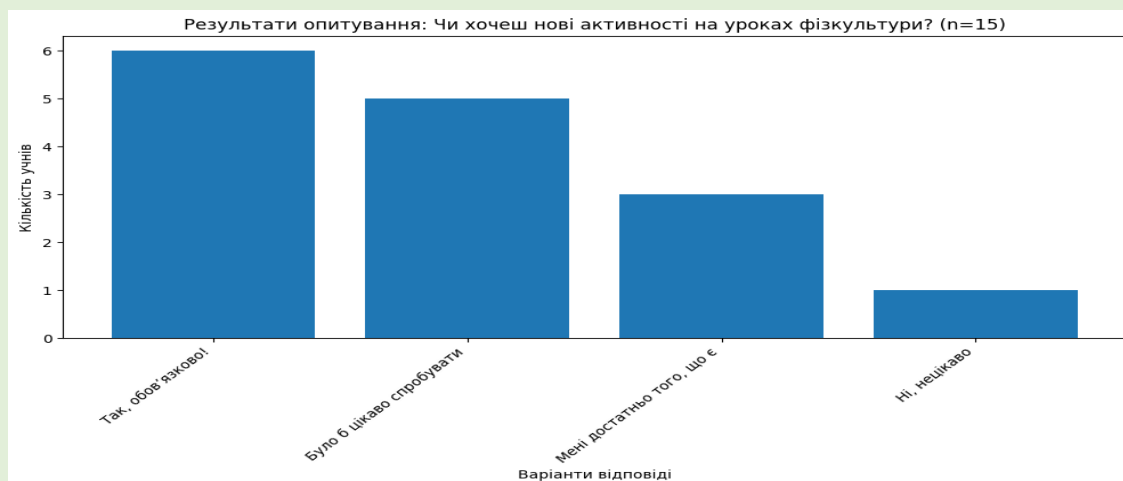
2) Які активності хочуть бачити? (питання 5)

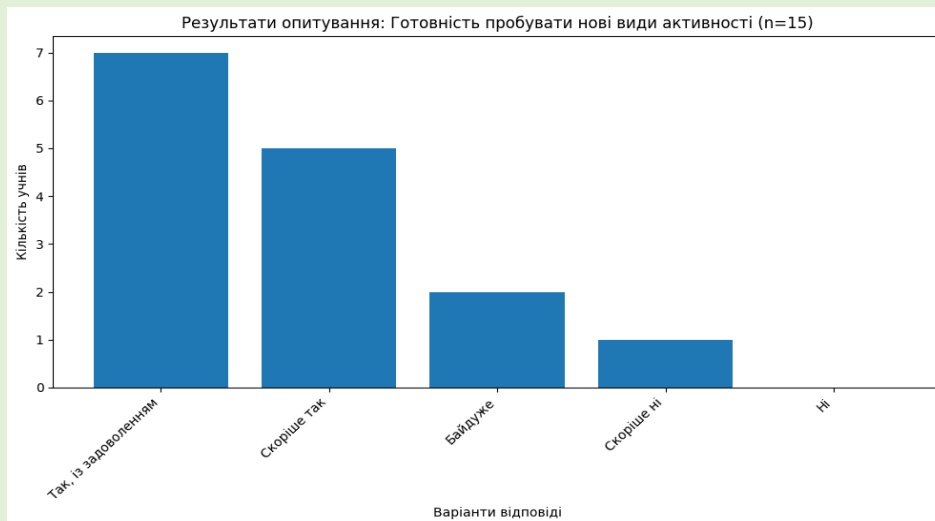
(можна було обирати кілька варіантів)

- Фрізбі – 7
- Йога – 6
- Танцювальні стилі – 6
- Скелелазіння – 5
- Пілатес – 4
- Скандинавська ходьба – 4
- Корфбол – 3

3) Готовність пробувати нове (питання 6)

- Так, із задоволенням – 7
- Скоріше так – 5
- Байдуже – 2
- Скоріше ні – 1
- Ні – 0

ПРАКТИЧНА РОБОТА №4⁴

Дослідницькі завдання з фізичної культури та професійної комунікації можуть оформлюватися в різних форматах залежно від мети, віку учнів, кількості респондентів і способу подальшого аналізу результатів. Найпоширенішим варіантом є **проста анкета** з чіткими запитаннями та готовими відповідями, що забезпечує швидкий збір даних і зручність опрацювання. Такий формат доречний для первинної діагностики ставлення учнів до уроків фізичної культури, визначення інтересів і потреб, оцінювання мотивації та комунікативного клімату на заняттях.

Разом з тим, більш сучасним і наочним способом представлення результатів є **візуалізація даних у вигляді діаграм** (стовпчикових, кругових, комбінованих), що дозволяє легко порівнювати відповіді, визначати тенденції та робити обґрунтовані висновки. Поєднання анкетних відповідей із графічною подачею результатів є особливо цінним у професійній діяльності майбутнього вчителя фізичної культури, оскільки розвиває навички педагогічного аналізу, формує вміння працювати з емпіричними даними та представляти їх у зрозумілій для аудиторії формі.

Додатковою перевагою є можливість **комплексного оформлення дослідження**, коли анкета доповнюється коротким узагальненням, висновками, порівнянням результатів за різними класами або віковими групами, а також описом педагогічних рекомендацій. Такий підхід сприяє розвитку дослідницької культури студента, формуванню компетентності у сфері моніторингу освітнього процесу та критичного аналізу результатів навчальної діяльності учнів.

Використання анкетування й діаграм у практичній роботі має важливу перспективу для подальшої професійної діяльності: ці матеріали можуть стати основою для **експериментальних педагогічних досліджень**, підготовки **курскових робіт**, **кваліфікаційних робіт**, написання **наукових статей**, участі у студентських конференціях, методичних семінарах та апробації власних педагогічних ідей. Крім того, зібрані дані можуть бути використані для **обґрунтування інноваційних підходів** у фізичному вихованні: впровадження нестандартних видів рухової активності, удосконалення мотиваційних методів, розвитку комунікативної взаємодії та створення безпечного й інклюзивного освітнього середовища.

Таким чином, варіативність оформлення дослідницьких завдань (анкета, діаграма або комбінований формат) не лише робить роботу більш зрозумілою та практично орієнтованою.

⁴ Наведено приклад анкетування з теми «Професійна комунікація та роль учителя фізичної культури», а також продемонстровано поєднання анкетних відповідей із візуалізацією результатів умовного опитування у вигляді трьох стовпчикових діаграм.

ПРОФЕСІЙНА КОМУНІКАЦІЯ

ТА РОЛЬ УЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

1. Наскільки важливе для тебе спілкування з учителем фізичної культури нід час уроків?

3. Як ти оцінюєш стиль комунікації твого вчителя фізкультури?

- Більше підтримувати та мотивувати
- Давати більше пояснень щодо вправ
- Слукати побажання учнів щодо вправ і видів спорту
- Менше критикувати

9. Що, на твою думку, вчитель фізичної культури може зробити, щоб покращити спілкування з учнями? (ку рижку! 5)

- Більше підтримувати та мотивувати
- Давати більше пояснень щодо вправ та їх користі
- Слукати побажання учнів щодо вправ і видів спорту
- Менше критикувати

- Так, завжди легко
- Частково легко
- Іноді складно
- Взагалі складно

19. ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ СТУДЕНТА–ПРАКТИКАНТА

Після завершення пропедевтичної практики складається підсумковий звіт.

1. Для узагальнення матеріалів, зібраних під час практики, студентам відводиться 3 дні.

2. На кожне асистування вчителю практикант готує 2 конспекти. Без перевіреного і затвердженого викладачем–методистом конспекту фрагменту уроку студент до проведення не допускається.

3. Переглянуті уроки обов'язково аналізуються. За аналіз переглянутих уроків студенту виставляється оцінка.

4. Складання 2–х комплексів ЗРВ.

5. Керівники від бази практики консультують студентів з питань організації педагогічних досліджень:

– визначення рівня фізичних навантажень за пульсом на уроці фізичної культури;

– проведення анкетування (дослідницькі підходи щодо діагностики комунікативної взаємодії у фізичному вихованні школярів).

Методист від закладу освіти перевіряє наявність та зміст планів–конспектів і за умови відповідності вимогам дає дозвіл на проведення фрагментів уроку.

Спостереження і конспекти уроків студенти оформлюють за відповідною формою.

ПРАКТИЧНА РОБОТА №5

КОМПЛЕКС ЗРВ без предметів №1 (власна розробка)

Зміст навчального матеріалу	Дозування	Методична рекомендація
Вправа 1. Ходьба на місці з високим підніманням колін, руки вгору–вниз	30–40 с	Спина рівна, темп середній, дихання ритмічне.
Вправа 2. Колові рухи плечима вперед і назад	6–8 разів у кожен бік	Виконувати плавно, без різких рухів, плечі не піднімати до вух.
Вправа 3. Нахили голови вперед–назад, вправо–вліво	4–6 разів у кожен напрям	Рухи обережні, без болю, корпус не нахилити.
Вправа 4. “Млин” руками (оберти прямими руками вперед/назад)	6–8 разів у кожен бік	Руки прямі, амплітуда поступово збільшується, темп помірний.
Вправа 5. Нахили тулуба вперед, руки донизу/до носків	6–8 разів	Коліна не згинати, рухи контрольовані, не “пружинити” різко.
Вправа 6. Повороти тулуба вправо–вліво, руки на поясі	6–8 разів	Поворот виконувати корпусом, таз зафіксований, темп середній.
Вправа 7. Напівприсідання + піднімання на носки (в комплексі)	8–10 разів	Спина рівна, коліна не виходять за носки, п'яти від підлоги не відривати при

ПРАКТИЧНА РОБОТА №3

КОМПЛЕКСИ ЗРВ

Комплекс ЗРВ без предметів №1 (власна розробка)

Зміст навчального матеріалу	Дозування	Методична рекомендація
<p>Вправа 1. Ходьба на місці з високим підніманням колін, руки вгору–вниз</p> 	30–40 с	<p>Спина рівна, темп середній, дихання ритмічне.</p> <p>Виконувати плавно, без різких рухів, плечі не піднімати до вух.</p>
<p>Вправа 2. Колові рухи плечима вперед і назад</p> 	6–8 разів у кожен бік	Виконувати плавно, без різких рухів, плечі не піднімати до вух.
<p>Вправа 3. Нахили голови вперед–назад, вправо–вліво</p> 	4–6 разів у кожен напрям	Рухи обережні, без болю, корпугі, не нахилити.
<p>“Млин” руками (оберти прямими руками вперед/назад)</p> 	6–8 разів у кожен бік	Рухи прямі, амплітуда поступово збільшується, темп помірний.
<p>Вправа 4. “Нахили тулуба вперед, руки донизу/до носків”</p> 	6–8 разів	Руки прямі, амплітуда поступово збільшується, темп помірний.
<p>Вправа 5. Нахили тулуба вперед, руки донизу/до носків</p> 	6–8 разів	Коліна не згинати, рухи контролювати, не “пружинити” різко.
<p>Вправа 5. Повороти тулуба вправо–вліво, руки на поясі</p> 	6–8 разів	Поворот виконувати корпусом, таз зафіксований, темп середній.
<p>Вправа 7. Повороти тулуба вправо–вліво, руки на поясі</p> 	6–8 разів	Поворот виконувати корпусом, таз зафіксований, темп середній.
<p>Вправа 7. Напівприсідання + піднімання на носки (в комплексі)</p> 	8–10 разів	Спина рівна, коліна не виходять за носки, п'яти від підлоги не відривати при присіді.

20. РЕКОМЕНДАЦІЙ ЩОДО СТВОРЕННЯ БЕЗБАР'ЄРНОГО ТА ІНКЛЮЗИВНОГО СЕРЕДОВИЩА У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

РЕКОМЕНДАЦІЙ ЩОДО СТВОРЕННЯ БЕЗБАР'ЄРНОГО ТА ІНКЛЮЗИВНОГО СЕРЕДОВИЩА У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

1. Соціалізація та подолання стереотипів

Освітнє та спортивне середовище є ефективним простором для формування прийняття різноманітності. Під час спільної

рухової діяльності, ігор і командної роботи учні навчаються сприймати одне одного як особистостей, а не через призму соціального статусу, особливостей розвитку чи фізичних можливостей. Професійна комунікація вчителя спрямована на формування атмосфери поваги, підтримки та взаєморозуміння.

Взаємонавчання та обмін досвідом

Різнорозмірність учнівського складу створює умови для природного обміну знаннями та навичками. У процесі бікультурної діяльності одні учні можуть демонструвати високий рівень координації. Інші – організаторські здібності уважності або вміння пояснювати правила.

Підвищення ефективності командної роботи

Гетерогенні учнівські групи в умовах фізкультурно-спортивної діяльності здатні знаходити більш креативні та ефективні рішення, ніж однорідні. Поєднання різних типів мислення та фізичних можливостей сприяє швидшому досягненню спільних результатів, конструктивному розв'язанню конфліктних ситуацій і розвитку командної взаємодії.

Різноманітність в освітньому середовищі закладу загальної середньої освіти є не лише сукупністю індивідуальних відмінностей учнів за віком, статтю, соціальним досвідом чи станом здоров'я, а важливим педагогічним ресурсом, що сприяє формуванню навичок соціальної взаємодії, толерантності та взаємоповаги. Уроки фізичної культури та спортивна діяльність створюють природні умови для навчання взаємодії з «іншим», що є складовою професійної комунікації вчителя.

Створення інклюзивного та безбар'єрного середовища в освітньому процесі з фізичної культури не потребує значних матеріальних витрат, а передусім передбачає зміну педагогічного та комунікативного підходу. Безбар'єрність починається з готовності вчителя адаптувати методи навчання, способи пояснення, правила гри й організацію рухової діяльності до потреб учнів, а не вимагати від дитини пристосування до жорстко заданих умов.

Практика професійної комунікації вчителя фізичної культури виходить з того, що рішення, необхідні для учнів з особливими освітніми потребами, є комфортними та корисними для всього учнівського колективу. Зокрема, це сприяє:

1. Соціалізації та подоланню стереотипів

Освітнє та спортивне середовище є ефективним простором для формування прийняття різноманітності. Під час спільної рухової діяльності, ігор і командної роботи учні навчаються сприймати одне одного як особистостей, а не через призму соціального статусу, особливостей розвитку чи фізичних можливостей. Професійна комунікація вчителя спрямована на формування атмосфери поваги, підтримки та взаєморозуміння.

2. Взаємонавчання та обмін досвідом

Різноманітність учнівського складу створює умови для природного обміну знаннями та навичками. У процесі фізкультурної діяльності одні учні можуть демонструвати високий рівень координації, інші – організаторські здібності, уважність або вміння пояснювати правила. Учні з інклюзивним досвідом можуть

навчати однолітків альтернативних способів комунікації (жести, піктограми, невербальні сигнали), що збагачує спільний освітній досвід.

3. Підвищенню ефективності командної роботи

Гетерогенні учнівські групи в умовах фізкультурно–спортивної діяльності здатні знаходити більш креативні та ефективні рішення, ніж однорідні. Поєднання різних типів мислення та фізичних можливостей сприяє швидшому досягненню спільних результатів, конструктивному розв’язанню конфліктних ситуацій і розвитку командної взаємодії. Роль учителя полягає в професійному комунікативному супроводі цього процесу.

ЯК ВЧИТЕЛЮ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ПІДТРИМУВАТИ РІЗНОМАНІТНІСТЬ У КОМУНІКАЦІЇ

Для того щоб різноманітність стала педагогічною перевагою, а не джерелом непорозумінь, учителю доцільно застосовувати такі комунікативні підходи:

1. **Акцент на унікальності, а не на відмінностях** – у процесі знайомства або командної роботи пропонувати учням презентувати свої сильні сторони, інтереси чи вміння, що сприяє формуванню позитивної самооцінки.
2. **Запобігання утворенню замкнених мікрогруп** – свідомо змінювати склад команд, поєднуючи учнів з різним досвідом і рівнем підготовки, що сприяє розвитку комунікативних навичок і соціальної гнучкості.
3. **Інклюзивний дизайн занять і вправ** – організовувати діяльність так, щоб успіх команди залежав від різних навичок: фізичних, когнітивних, організаційних і комунікативних.

Вправа «Скринька талантів»

Учням пропонується визначити власні сильні сторони та зафіксувати їх у спільному «банку ресурсів». У процесі навчальної чи спортивної діяльності вчитель звертається до цього ресурсу, залучаючи учнів до виконання завдань відповідно до їхніх здібностей. Такий підхід сприяє розвитку критичного мислення, взаємопідтримки та відповідальності.

Опис спортивного інвентарю

Зразок!

№	Назва спортивного інвентарю	Кількість	Стан інвентарю	Розділ(и) програми з фізичної культури
1	М'ячі футбольні	12	добрий	Футбол, рухливі ігри
2	М'ячі баскетбольні	10	добрий	Баскетбол
3	М'ячі волейбольні	8	задовільний	Волейбол
4	Скакалки	20	добрий	Загальна фізична підготовка, естафети
5	Обручі	12	добрий	Гімнастика, рухливі ігри
6	Гімнастичні лави	4	задовільний	Гімнастика
7	Гімнастичні мати	6	добрий	Гімнастика, акробатичні вправи
8	Конуси (фішки)	15	добрий	Легка атлетика, естафети

21. ОРЄНТОВНИЙ ЗВІТ СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА⁵

з пропедевтичної практики з професійної комунікації вчителя фізичної культури

Здобувач освіти: _____

Група: _____

База практики (ЗЗСО): _____

Керівник практики від ЗВО: _____

Керівник від бази практики (вчитель ФК): _____

Термін проходження практики: _____

1. Загальна характеристика бази практики

Педагогічна практика проходила на базі _____, де створено належні умови для організації освітнього процесу з фізичної культури. Заклад забезпечений основним спортивним інвентарем, наявні правила техніки безпеки, визначено режим роботи та порядок проведення уроків. У ході практики здійснено ознайомлення з організацією освітнього середовища, умовами проведення занять, особливостями навчального розкладу та вимогами до документації вчителя фізичної культури.

2. Мета та завдання практики

Метою практики було формування професійно–комунікативної готовності майбутнього вчителя фізичної культури до взаємодії з учнями в освітньому процесі, розвиток конструктивно–планувальних, організаційних і дослідницьких умінь.

Основними завданнями практики стали:

⁵ У процесі підготовки звітної документації за результатами практики студент може орієнтуватися на окремі позиції, подані у методичних рекомендаціях, зокрема щодо структури виконаних видів робіт, оформлення спостережень, опису проведених фрагментів уроку, результатів пульсометрії та анкетування. Використання цих орієнтирів забезпечує логічність, повноту й уніфікованість звіту, полегшує самоаналіз діяльності та сприяє дотриманню встановлених вимог до оформлення матеріалів практики.

- опанування принципів ефективної професійної комунікації на уроці фізичної культури (зрозумілість інструкцій, мотивація, підтримка, зворотний зв'язок);
- удосконалення навичок планування й проведення підготовчої частини уроку;
- формування дослідницьких умінь через пульсометрію уроку та анкетування учнів;
- аналіз педагогічного досвіду вчителя фізичної культури, застосування спостережень для саморозвитку.

3. Реалізація програмних результатів навчання під час практики

Під час практики здійснювалося формування програмних результатів за такими напрямками:

3.1. Конструктивно–планувальні вміння

У процесі підготовки до уроків фізичної культури розроблено **2 плани–конспекти підготовчої частини уроку**, визначено чіткі цілі та завдання, підібрано засоби й методи навчання відповідно до віку та рівня підготовки учнів. Конспекти містять послідовність вправ, методичні вказівки, правила безпеки та комунікативні прийоми мотивації й організації класу.

3.2. Організаційні вміння

Проведено **2 залікові фрагменти підготовчої частини уроку** (по 10 балів кожен). У ході виконання завдань забезпечувалося:

- оперативне шикування та організація класу;
- доступне пояснення вправ із показом;
- підтримка позитивного емоційного тону;
- чіткий інструктаж і контроль дисципліни без авторитарного тиску;
- доцільне застосування словесних і практичних методів навчання.

3.3. Дослідницькі компетентності

Проведено:

- **пульсометрію уроку** з фіксацією ЧСС через кожні 5 хвилин та визначенням характеру навантаження;
- **анкетування учнів** з теми «Діагностика комунікативної взаємодії у фізичному вихованні школярів», результати представлено в табличній формі та у вигляді діаграм.

Отримані дані дали можливість оцінити рівень фізичного навантаження, мотиваційний фон уроку та особливості професійної комунікації вчителя фізичної культури.

4. Виконання основних видів робіт практики (згідно критеріїв оцінювання)

4.1. Проведення підготовчої частини уроку (макс. 20 балів)

Проведено **2 фрагменти підготовчої частини уроку**. Виконання плану було повним, мета досягнута. Забезпечено підготовку організму учнів до основного навантаження, активізацію уваги, дотримання безпечних умов та позитивний емоційний тон заняття.

4.2. Конспекти підготовчої частини уроку (макс. 10 балів)

Підготовлено **2 конспекти**, які характеризуються логічною структурою, методичною доцільністю, грамотністю, використанням фахової термінології, продуманим добром вправ та ресурсів. Ураховано необхідність чітких інструкцій, доступної мови, мотиваційних формулювань і педагогічної підтримки.

4.3. Спостереження за роботою вчителя фізичної культури (макс. 12 балів)

Проведено **3 спостереження**:

- Спостереження 1: «Професійна комунікація вчителя фізичної культури»;
- Спостереження 2–3: «Урок фізичної культури: дидактичний та комунікативний аналіз».

За результатами спостережень зроблено висновки щодо сильних сторін уроку: чіткість організації, комунікативна підтримка учнів, мотиваційний вступ, зворотний зв'язок, партнерський стиль і стабільний позитивний настрій. Сформульовано рекомендації для власного професійного зростання.

4.4. Розробка комплексів ЗРВ (макс. 10 балів)

Розроблено **2 комплекси загальнорозвивальних вправ**:

- ЗРВ №1 - без предметів;
- ЗРВ №2 - з предметами.

Комплекси складено з урахуванням послідовності навантаження, правил безпеки та методичних вказівок. Опис вправ подано фаховою мовою, з орієнтацією на доступність виконання та організованість класу.

4.5. Дослідницька робота: пульсометрія та анкетування (макс. 18 балів)

Пульсометрія (8 балів). Здійснено вимірювання пульсу учня через кожні 5 хвилин уроку та визначено характер навантаження (легке/середнє/значне). На основі результатів зроблено висновок про відповідність навантаження структурі уроку та віковим можливостям учнів.

Анкетування (10 балів). Проведено опитування учнів щодо комунікації з учителем фізичної культури, мотивувальної підтримки та доступності звернення із запитаннями. Узагальнення результатів представлено у вигляді таблиці та діаграм, що дозволило визначити очікування учнів і напями покращення педагогічної взаємодії.

5. Узагальнені результати практики

У ході практики підтверджено, що професійна комунікація є ключовим фактором ефективного уроку фізичної культури, оскільки забезпечує організованість, мотивацію та залучення учнів до рухової діяльності. Практика сприяла формуванню навичок:

- пояснювати вправи доступно й методично правильно;
- підтримувати позитивний психологічний клімат;
- забезпечувати зворотний зв'язок і партнерський стиль взаємодії;
- застосовувати дослідницькі методи (пульсометрія, анкетування) для вдосконалення педагогічних рішень.

6. Висновки та пропозиції

Практику з професійної комунікації вчителя фізичної культури вважаю результативною. Отриманий досвід допоміг сформуванню базових умінь організації уроку, планування підготовчої частини, використання комунікативних прийомів підтримки й мотивації учнів. Рекомендую в подальшій роботі:

- активніше використовувати метод «позитивний сандвіч» у зворотному зв'язку;
- розширювати арсенал мотиваційних висловлювань;
- застосовувати елементи вибору та діяльнісний підхід відповідно до принципів НУШ;
- продовжувати практику емпіричних досліджень для обґрунтування педагогічних змін.

7. Додатки до звіту (перелік)

1. Індивідуальний план роботи студента–практиканта
2. 2 конспекти підготовчої частини уроку
3. 2 залікові фрагменти проведення підготовчої частини уроку
4. 3 протоколи спостережень (Спостереження №1, №2, №3)
5. Комплекси ЗРВ №1 і №2
6. Протокол пульсометрії уроку + висновок
7. Анкета та узагальнення результатів (таблиці/діаграми)

Підпис студента: _____ Дата: _____

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. **Aliexsieiev O.** Social and pedagogical actualities of training of future physical training teachers for individual work with pupils. *Pedagogical Sciences*. 2021.
2. **Антошкіна Л.І.** Компетентнісний підхід в сучасній освіті. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2014. № 3. С. 14–16.
3. **Ареф'єв В.Г.** Основи теорії і методики фізичного виховання : підручник. Кам'янець-Подільський, 2011. 368 с.
4. **Базильчук В.Б.** Педагогічна практика у закладах загальної середньої освіти : методичні рекомендації для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 014.11 «Середня освіта (Фізична культура)». Хмельницький : ХНУ, 2022. 42 с.
5. **Болотнікова Т.** Про зміст поняття «фізкультурна освіта» та фізкультурної освіти підлітків. *Фізична культура і спорт*.
6. **Ващенко О.М., Єрмолова В.М., Іванова Л.І. та ін.** Фізкультурно-оздоровчі заходи в режимі навчального дня молодшого школяра. Кам'янець-Подільський, 2003. 192 с.
7. **Вовченко І.І., Кутек Т.Б.** Педагогічна практика в школі : навчально-методичний посібник. Київ.
8. **Гімнастична термінологія** : навчальний посібник. Львів, 2012. 320 с.
9. **Гостішев В.М.** Оздоровчі види фізичної культури : навчальний посібник. Запоріжжя, 2010. 180 с.
10. **Денисенко Н.Г., Дишко О.Л., Василевська Л.Й., Табак Н.В.** Організація ігрової діяльності в Новій українській школі (на прикладі молодшого шкільного віку). *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 63, т. 1. С. 140–146.

11. Денисенко Н.Г., Дишко О.Л., Василевська Л.Й., Мудрик С.Б., Мороз М.С., Констанкевич В.П. Практична складова в системі підготовки майбутніх учителів фізичної культури. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. Серія 15. 2023. Вип. 9 (169). С. 46–50.
12. Дишко О.Л., Белікова Н.О., Косинський Е.О. Принцип наскрізної практичної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в системі неперервної освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 66, т. 1. С. 268–274.
13. Дудник Н. Роль педагогічної практики у формуванні професійних компетентностей майбутнього вчителя. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2017. № 16. С. 129–135.
14. **Journal of Teaching in Physical Education**. Human Kinetics.
15. **Kryventsova I.V.** New ways of organizing physical education classes. *International Journal of Physical Education*.
16. **Loza T.O.** Педагогічна практика з фізичної культури з учнями 5–9 класів : навчально-методичний посібник. Суми, 2016. 128 с.
17. **Mazurenko L.** Forming healthy lifestyle skills in younger schoolchildren during extracurricular activities. Kyiv, 2008. 127 p.
18. **Огієнко М.М., Лисенко Л.Л.** Наступність у педагогічній практиці як основа формування професійних компетентностей майбутнього вчителя фізичної культури. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. 2016. Вип. 139 (1). С. 349–353.
19. **Physical Education & Sport Pedagogy**. Taylor & Francis.
20. **Physical Literacy as a Pedagogical Model in Physical Education**. *Sport, Education and Society*.
21. **Положення про організацію фізичного виховання у закладах загальної середньої освіти України** : нормативний документ.
22. **Про вищу освіту** : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
23. **Про загальну середню освіту** : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>
24. **Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти : 1–2 класи** / за ред. О.Я. Савченко. Київ, 2018.
25. **Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти : 1–2 класи** / за ред. Р.Б. Шияна. Київ, 2018.
26. **Ушмарова В.** Theory and Practice of Future Teacher's Training for Work in the New Ukrainian School. Monograph.
27. **Худолій О.М., Іващенко О.В.** Педагогічна практика в школі. *Теорія та методика фізичного виховання*. 2011. № 10. С. 19–32.
28. **Using physical education to promote out-of-school physical activity**. *European Physical Education Review*.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ТА СТРАТЕГІЧНІ ДОКУМЕНТИ

1. **Державний стандарт базової середньої освіти** : постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-п>
2. **Державний стандарт початкової освіти** : постанова Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 87. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-п>
3. **Концепція Нової української школи**. Київ : МОН України, 2016. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>
4. **Національна рамка кваліфікацій** : постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1341 (у редакції постанови від 25.06.2020 № 519). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>

5. **Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти»** : затверджений наказом Міністерства економіки України від 23.12.2020 № 2736. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20>
6. **Про вищу освіту** : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
7. **Про загальну середню освіту** : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>
8. **Про освіту** : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
9. **Положення про педагогічну практику здобувачів вищої освіти**
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0033-93>
(Типове положення; конкретизується внутрішнім положенням ЗВО)
10. **Положення про організацію фізичного виховання у закладах загальної середньої освіти України**
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0488-05>
11. **Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти : 1–2 класи / за ред. О.Я. Савченко**
URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/1-2-dodatki.pdf>
12. **Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти : 1–2 класи / за ред. Р.Б. Шияна**
URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/1-2-dodatki.pdf>

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

ПРОПЕДЕВТИЧНА ПРАКТИКА З ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Методичні рекомендації підготовлено для здобувачів вищої освіти педагогічних спеціальностей з метою надання практичної підтримки в організації професійної комунікації майбутнього вчителя фізичної культури в умовах освітнього та виховного середовища. У виданні висвітлено специфіку комунікативної діяльності педагога на різних етапах взаємодії з учнівськими колективами, зокрема в адаптаційний, основний і підсумковий періоди педагогічної практики. Особливий акцент зроблено на сучасних підходах до професійного спілкування: упровадженні інклюзивної моделі та принципів універсального дизайну, застосуванні ігрових та інтерактивних технологій у фізкультурно–оздоровчій діяльності, а також на особливостях ефективної комунікації з дітьми та підлітками з урахуванням їхніх вікових, соціокультурних і ціннісних орієнтацій.

Методичні рекомендації містять практичні алгоритми планування комунікативної взаємодії впродовж дня, чек–листи для самооцінювання діяльності практиканта, поради щодо запобігання та конструктивного розв’язання конфліктних ситуацій, а також методичні підходи до організації рефлексивних форм роботи.

Видання адресоване студентам–практикантам, учителям фізичної культури, педагогам–організаторам і методистам, які прагнуть сформувати безпечне, безбар'єрне та партнерське освітнє середовище й забезпечити ефективний розвиток особистості учня засобами професійної комунікації.